

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA.

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

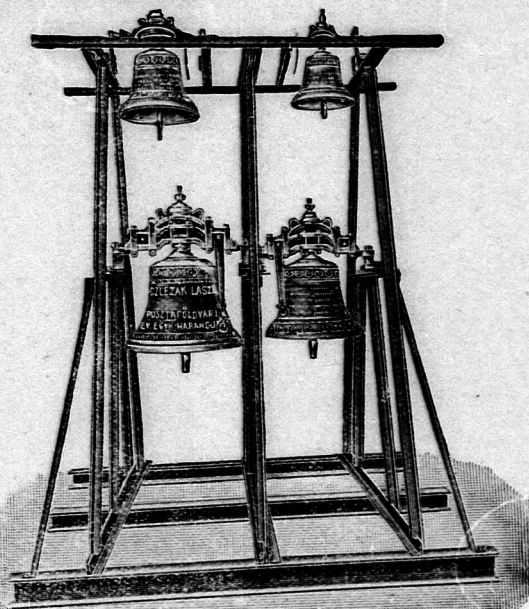
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

**Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)**

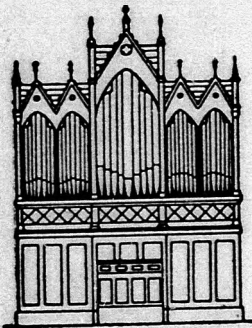
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzethen, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatlik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelsze- reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang- jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendre, tiszadada, zádorházai, orosházai, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen- leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang- ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszkai egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségén utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi- hály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnymású oszrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.
40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltbb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

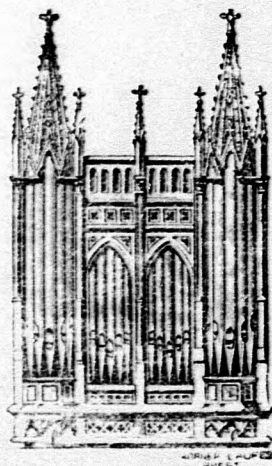

NYOMTATVÁNYOKAT

SAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA 0 0 0 0
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1847-ben.

Angster József és Fia

P é c s.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elektromos berendezésű

Orgonáikat

legutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hangú

HARMONIUMOK minden nagyságban

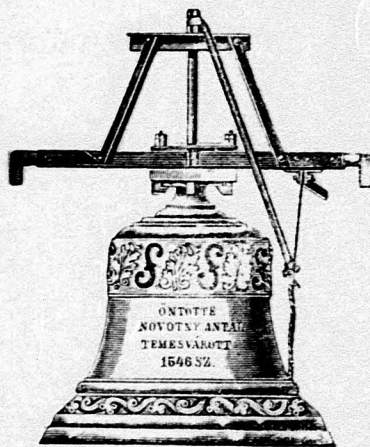
Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányú új modern atlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánlja továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyetnekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896 orsz. kiállításon miltaniami nagy-éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden naznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarasnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mast csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fill.ért. 6 dobozt 3 K. 65 fill.ért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszerű” gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdleti árakban szerezhetőek be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer, szombaton, másfél íven.**

Előfizetési ár: **egész évre 12 kor., félévre 6 kor.**

Egyes szám ára **30 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Ima a hajduböszörményi Kálvineum felszentelésekor.

1915 okt. 28-án elmondta **dr. Baltazár Dezső** püspök.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Dicsőség neked minden hatalmaidért, melyekkel úr vagy föld és ég felett! dicsőség a legnagyobbért, a szeretetért, melyet szent Fiadban test szerint is leküldtél a földre, hogy nekünk még a hitnél s a reménységnél is nagyobb legyen. Hit és reménység megszűnnek az égben, hol valóság és tudás honol, a szeretet ott is él tovább, mint fénye annak a dicsőségnek, amit közössé tettel választottaiddal.

Nagy Isten! Illessen áldás kegyelmedért, hogy e dicsőség fenyéből adtal már e földön is lelkünkbe sugárt. A felmagasztaltatástól áhitattal rogyik meg a térdünk te előtted. Úgy érezzük, hogy egeidet lehajlítottad egész a vállainkig. Úgy érezzük, hogy a te lelked nyugoszik rajtunk, mikor a te tetszésedre szeretet művével áldozhatunk.

Meggazdagíttatásunkért nemcsak hálaadás szavaival, hanem törvényed szerinti cselekedettel áldozunk neked. Vezetjük az árvát azon az úton, amelyet te a gyékény-kosártól a királyi palotáig, — az ó-kút mélységétől kormányzóság bitoráig, — jászoltól a mennyek országáig a gondviselő szeretet számára kijelöltél.

A te nagy nevedre kényszerítettük a szíveket, hogy nyiljanak meg könnyöretre, irgalomra, neveljenek engesztelés virágát gondtól hányatott testek sírhalmain s a vándort szaggató bogánckóró helyett fűgét teremjenek.

Lelkünk ruhájával igyekeztünk letörölni, felfogni az árvák könnyeit, bizonnal tudván, hogy így megnyerjük előtted lelkünk ruházatának tisztaságát.

Neked köszönjük, óh Uram, azt is, hogy előtted cselekedettel, alkotás valóságával hála-

áldozatot mutathatunk be. — Az eszme, mely itt testet öltött, az eszközök, melyekkel áll és él a szeretetnek eme temploma, az elhatározás, buzgóság és erő, mely nem hanyatlott meg az akadályok előtt: a zászló kitűzése, a tábor gyülekezése; az apostoli emelkedettség, mely nyugodtan szállt a kishitűség, aggály, kétség, irigy fondorlat, gonosz gánctetés fölé, a biztos haladás iránya, melyet a világ háborús viharja sem tudott elfordítani: mind-mind tetőled volt, tetőled van nagy Isten, akinek mindenek lehetségesek s aki nélkül a meglevő is elmúlik, rombadől.

Uram! Úgy érezzük, mintha múlt idő nehéz éjszakáját deritenéd most itt fel engesztelés hajnalsugarával, úgy érezzük, mintha múltak ködébe szállt lelkek gyászos árnyai visszatérve ünneplő ruhában örvendeznének itt velünk.

Akik éheztek, pedig a lelkük csordultig volt minden gazdagsággal, akiknek karja láncot hordott, pedig a lelkük szárnyas szabadság volt, akik fényes magaslatok vigyázói voltak, mégis gályákra verte el őket a sötétség ostora. Akiknek ajka prófétálás volt, munkája apostolkodás, soruk mégis kereszt, háborúsággal, szenvedéssel, megáldoztatással.

Óh Uram, ki odafönt eltörölsz minden könyhullatást, engedd e hajlékban megkezdeni, amit ott, te magadnál beteljesítesz egész mérték szerint. — Ki odafent mennyország Ura vagy, szenteld e helyet szabadság, világosság, igazság mennyországának előcsarnokává. Fogadd el szent fiad lelkének szállásául e házat, hogy akiket itt összegyűjt a szeretet, ennek apostolaiaként épüljenek itt meg. Menjenek ki a világba, a világot véres vívódásából evangélium hatalmával a te dicsőségre békesség birodalmává, a te országoddá megváltani. Amen.

Elnöki megnyitó beszéd az O. R. L. E. VIII-ik kongresszusán.

Tartotta: *Dr. Baltazár Dezső.*

Három esztendő ragadott el a múltandóság sírja azóta, mikor utóljára a kongresszus színe előtt álltam. Gyorsan tűnő földi életünkből jelentékeny darab még akkor is, ha események súlyával nem is nehezül. Hát még ha küzdelem porának, esalódás füstjének, alkotások verejtékének, veszteségek gyászának s egy egész világháború szörnyűségének uszályát vonja maga után.

Ilyen ítéletes elemek taborjárása idején vezéri helyen állani nem irigyelendő dolog. Azt hiszem, a múltra nézve ezt nem is irigyeli senki se tőlem. A parancsnoki hid vészt jelentő vezényszavát, amire annyi balmagyarázat zúgolódásának visszhangja kelt, azóta szörnyen érthető szavakra fordította le a vihar. Különben a szerető szívek ösztönös sejtése még a meg nem értés távollátásán keresztül is elnyújtotta hozzám a bizalom kezét s erre a kézre — Isten előtt szólok — az én jobbomról egy lehellelnyi homály sem tapadt. A félreértést a kiegyenlítés pillanatában átadtam a múltnak s gyarló erőmet változatlan buzgalommal érvényesítettem azoknak a nagy érdekeknek a szolgálatában, amelyeket egyesületünk mind magasabbra emelkedő zászlója képvisel.

Most már mélyebb távlatú múlt tanulságaira hivatkozva lehet azt az általunk eleve is kétségtelennek tartott igazságot minden vita fölé emelni, hogy egyesületünk és a hivatalos egyház között sem elvi, sem gyakorlati ellentétek nincsenek. Az egyesület elnökségében immár két egyénnek a személyében találkozik össze az „Országos Református Lelkész-Egyesület” és hivatalos egyház vezéri és reprezentatív szerepe anélkül, hogy a két minőség találkozása a lelkiismeretet bármely kérdésnél is kínos helyzet elé állítaná. Ami igazság a mi egyesületünk életében, az igazság a hivatalos egyház keretén belül is. Ami itt szükség, érdek, alapon nyugvó követelés, jogos törekvés a lelkészek javára, az billenés nélkül áll

meg az egyetemes egyház közjavanak a hivatalos mérlegén is.

Vajjon micsoda sáfárok is volnánk, micsoda hegyek és halmok alá kellene rejtőznünk az elől, aki mint láthatatlan fő, anyaszentegyházunk ítélő székében ül s azok elől a követelmények elől, amelyeket tradíciónk gyűjtölencsésjén által izzó sugárral tűz lelkiismeretünk közepébe hazánk jövődjéje, ha le akarnánk rombolni az evangéliumi tiszta tudománynak s a hamisítatlan magyar nemzeti érzésnek azt a templomát, amellyé magyar református egyházunkat múltjának küzdelmei, áldozatai, szenvedései, dicsősége és jelenének Isten, haza és trón szolgálatára szentelt heroikus örökifejtése avattak.

Mi nem rombolni, hanem építeni léptünk szövetségbe. Meggazdagítani a lelkeket szeretettel, hogy közegyházunk javára gyümölcsözzenek. Felépíteni a szegényt rongyaiból a tisztesség ruházatába, az özvegyek gondját felvenni és az árvákat szerető otthon oltalmával befedezni. Zörgettünk és megnyitattott, kerestünk és megtaláltattott. Hitünket mi eselekedeteinkből tudjuk megmutatni. A szeretet benső kapcsolódása, irodalmi fellendülés, egyesületünk megtisztelő elismerése a tisztesség minden oldaláról, lelkészi korpótlék rendszeresítése, özvegyi- és árva-gyámoltjak felemelése és a Kálvineum letagadhatatlan bizonyosságaink. Ezeknek a bizonyosságoknak lépcsőzetére állva hajtsuk meg a zászlót tisztelettel és hálával a hivatalos egyház, a magyar kormány s annak világviharában is rendületlenül álló oszlopa, biztos fényvel vezető csillaga, gróf Tisza István miniszterelnök, továbbá az osztatlan magyar társadalom áldozatos lelke előtt.

Az ajtó még csak felszárnyára nyílt ki. Úgy a református lelkészek anyagi helyzetét illető, mint egyetemes egyházi vonatkozású jogos igényeinek egy része még mindig várakozva áll a másik szárny előtt. Majd ezt is ki fogja tárnai az 1848. évi XX. t.-c. acélkalapácsa. Csak nem kell sem álszeméremmel, sem kishitűséggel pihenőre tenni.

Méltányoltatásunk magaslatához a legendás vitéz-

GEBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET. — (KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)

Debrecen sz. kir. város legrégebbi temetkezési vállalata. Alapított 1868. évben.

Elvállal temetések rendezését Debrecenben, valamint az ország bármely részében, a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy a harc-tér bármely részéből, előre megállapított leg-lidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és ércz koszorúkból.

Sürgőnycim: Gebauer temetkezési intézet Debrecen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadtatik.

ségek babérjának égis halmozódó tömegén, reményünk valóságának szigetéig a tenger vér érdemein át majd csak eljuthatunk. Dicsőség babérja, áldozat vére: e kettő díszében, gyászában áll felmagasztalódva, megdicsőülve az a hűség, amit haza és trón iránt, magyar református egyházunk egészében is, tagjaiban is a nemzet egész örökkévalóságára kiterjedően megbizonyított.

A hűség bizonyosságaival felékesítve emelheti fel tiszta homlokát közelebből lelkészi karunk. Szájától elvont kenyérrel áldozott, szentlélektől s honszerelemtől vett tüzzel lelkesített, kórházakba, haretérre ment vigasztalni, sebeket kötözni, bátorítani, sőt fegyvert ragdva küzdeni, sőt magát megáldoztatva meghalni is.

Büszkén tekintek a táborra s boldog vagyok, hogy ilyen tábornak lehettem vezére. Ha vezetésem nyomán indulva valaki megáldoztatván, hősi halál dicsőségébe szállott, nyugodt a lelkiismeretem, mert nemcsak prédikáltam másoknak, hanem példaképen is oda adtam magam.

Imádozt hazánkról, dicsőségesen uralkodó királyunkról áldással emlékeztvén, anyaszentegyházunknak változatlan hűséget fogadván: a gyűlést megnyitom.

Beszéd a Kálvineum felavatásán.

Ünneplő gyülekezet!

A bús halotti szoba, ez a kínzókamra, — a kapun kigördülő gyász-szekér, ez a rettenetes gálya, — a kedveseink drága tetemén emelkedő sírhalom, ez a nagypénteki sziklatömb a természeti embert leroskasztják a porba, a keresztyént fölemelik az égis, az ember lelkét megüresítik, a keresztyén lelkét új tartalommal töltik meg, az emberi szem előtt gyász és köny sötét fátyolával borítják be a mindenséget, a hívő lelkébe fényesóvák gyúlnak ki tőlük az öröklét határaitól. A test oda omlik a drága fejfához, a lélek a távozó útját követi fel a magasságig; ami bennünk földi, elválnak, ami égi, bensőbbben összeforr s az áldott kölesönhatás a még lent bűjdöső lelkét az igazi élet fedelmébe, a Krisztusba kapcsolja.

Temetők bús árnyában fogamzott meg a nagy gondolat: pótolni az apát az apátlanoknak; a haldoklók végső aggódó gondolatából fakadt az elmaradt kedvesek megtartásának köteletségérzete; könyáztatott út vezetett a szeretet nagy alkotásának kapujáig s porló

apák sírhalmain épült meg az árvák háza: a Kálvineum.

Legyen áldott a nagy Isten, ki a halálban és halál által puhítja át magáévá a szíveket, emeli Krisztus magasságáig a lelkeket, képesít nagyot gondolni s akarni s a szenvedés által avat fel új hivatások kitűzése, magasztos elhatározások gerjedelme s sikerrel koronázó kegyelme rejtett útjain a szeretet apostoláivá.

A sóhajokból, mik az oszlopadólt parókhiák falai közül emelkedtek égre, felleg verődött odafent, alakatlan, ábrándtalan sötét tömeg, de az Isten jósága ezekből a felhőkből nyitotta a csatornákat, melyeknek lepatakozó árja özvegy, árva virágtalan éltét új fakadásra indította; a köny és jajtenger századokon át pusztító árvízzé dagadt, mely annyi ártatlan éltet követelt zsákmányul, az Isten jósága a rohanó árt felduzzasztotta a hivatástársak lelkéig, hogy eszmét lobbantson ki a tétlen elmékből a mentő munkára; a véresepek, melyeket az inség, elhagyatottság számkivetettjeinek fehér testéből az országút tövisei fakasztottak, pöröly súlyával zuhantak a nehéz sors osztályosainak szívére s az Isten szerelme e cseppekből fakasztotta fel a részvét, könyörület és szeretet nagy elhatározásait. Oh a magyar kálvinista lelkészek nem az a hat láb föld volt nehéz, mely a köz oltárán sokszor idő előtt elhamvadt tetemre borult, hanem az a tudat, hogy lelke szerettire az inség, nyomor s züllés várakozik. Nem lelkész vendégeink, ha hallják, hogy özvegyeink évi 600, árváink 120 K nyugdíjból tartoznak életben maradni, bizonyára kérdőjelként merednek a válasz elé: miként lehet ez?

E kérdésre nem volt felelet eddig. E kérdés égető választalansága markolt a lelkeinkbe s egyesek éjet nappallá tevő idegfölemészítő munkája, a társak meleg támogatása s a magyar társadalom megértő szeretete Isten kegyelméből rövid öt évtől kiereszszakolták a választ.

E válasz a Kálvineum.

A Kálvineum kiengesztelődés háza majd negyszázad méltatlan eljárásával, mely az Isten szolgálja életének ki- és felhasználása után a család iránt tovább semmi kötelességet nem ismert; a Kálvineum a Lelkészegyesületben egymásra talált testvérek közösségi érzetének jele, záloga s biztosítéka; a Kálvineum az egyházi testületeknek lelki szolgálók családi érzelmeivel szemben tanúsított gyöngéd figyelmének megtestesítője;

Kifoszthatlan alamizsna-persely.

Sem feltörni, sem bármi módon az ezüst-, vagy papírpénzt belőle kiszedni nem lehet. (Szabadalmazva.)

Falra vagy asztalra erősíthető, vaslemezről, nagyon erős kivitelben, Wertheim zárral, két kulccsal, tölgyfa színre festve és fényezve. 25 cm. magas, 20 cm. széles, 14 cm. mély, súlya 4-40 kilogramm.
Gyártja:

Jurisics Márton harangöntő és harangfelszerelő

BUDAPEST, VI. KERÜLET, RÓZSA-UTCA 51-53. SZÁM.

a Kálvineum a magyar társadalom részéről elismerése azon munkásságnak, melyet a magyar vallás papjai a magyar nyelv, irodalom, tudomány, kultúra szolgálatában eleitől kezdve nem dicsőtelenül végeztek; a Kálvineum az emberszeretet temploma, melyet az élet hajótöröttjeinek sorsa iránt részvételre gyulladt nemes lelkek, faj- és felekezeti korlátokon felülemelkedve, a Krisztus kicsinyeinek szenteltek; a Kálvineum nagy eszmények kultuszának inkarnációja, a tiszta lelkesedés alkotó erejének szimbóluma, az önmagát emésztő áldozatkészség apotheózisa; egy rész a szent sátorból, stáció a Krisztushoz vezető úton, az Isten országának egyik kapuja. Mert a Kálvineum a jajsót himnuszá magasztosítja, a könyező szemet mosolyra fakasztja, a homlok redőit megnyugvássá simítja, a szívet megmelegíti s a lelket Istenhez emeli. Megtanít hinni emberi jóságban, jézusi szeretetben, isteni könyörületben; eszményeket ábrázol s terjeszt, szellemerkölcsi értékeket képvisel s kamatoztat tovább, lelkeket ment meg s vezet a szeretet nagy törvényének naponkénti gyakorlásával az istenfiúság új földje-egéig. Emberek alkották, de Isten lelke élteti; porló kövekből épült, de romolhatatlan kősziklán; hiú pompa nem ékesíti, de a szeretet glóriája ragyogja be tisztos homlokát. Kapuján belépve jobbra lesz, levegőjében élve átszellemül, áldásaira gondolva megdicsőül a lélek.

Kié volt az alkotás eszméje, kiké a kivitel töredelme, történet nem beszél róla, nem is szükséges: a kicsinyek barátja, a Krisztus sugallta, az özvegyek és árvák atyja, az Isten vezette s dicsőítette meg a kedve szerinti szándékot s munkát. Aki egy téglát hozott s aki egész falat épített, találjon lelki felmagasztaltságot a tudatban, hogy Isten kezében alázatos eszköz lehetett. A nagy keresztyén személyiségnek, kitől az intézet nevét vette, hite, alázata, példája ragadjon meg bennünket s szívünk ez imádságos vágya teljesültének, a Kálvineum megnyitásának pillanatában megindult lélekkel írjuk ez árvaház évkönyvének első lapjára: Soli Deo Gloria. Egyedül Istené a dicsőség!

Hirdesse hát e mostani s idővel meg-megújuló hajlék az Isten dicsőségét, szolgálja a változó nemzedékeken át a haza s emberszeretet nagy eszményeit; neveljen testben erős, erkölcsben puritán, tudományban józan, hitben erős, lélekben ép ifjúságot s terjessze Isten országát már e porházában. Ti pedig gyermekek és ifjak, kik az idegenre szállt apai hajlék helyett új apai otthont találtok itt s hagytok el egykor, szenteljétek meg ittlétetekkel s majdnem egy egész élet nemes munkásságával az alkotó magyar református lelkészek életcélját s vezérgondolatát: Isten-, ember- és hazaszeretet által tölteni be földi s mennyei hivatásunkat.

Ezzel, mélységes köszönetét mondva a filiárek s ezerek adományozóinak, e nemes városnak és egyháznak, a magyar királyi kormányának s minden egyesnek, ki csak jókivánsággal is hozzájárult e magasztos intézmény létesítéséhez s őszinte hálámat jelentve azoknak, kik ünnepélyünket megjelenésükkel megtisztelni méltóztattak, a Kálvineumot a tulajdonos ORLE megbízásából, Isten nagy nevében rendeltetésének átadom.

Kiss Ferenc.

Két gyűlés Debrecenben.

Tulajdonképen ünneplésnek kellene mondanom. Ünneplést Debrecen város közönsége lobogó-díszbe borított palotáival, ünneplést a Magyar hazának minden tájékról ideözönlött protestáns jelesek, református lelkészek nagyszámú serege. Sőt az ünnepből kívárta a maga részét az ősi hajduváros, Hajduböszörmény is, lelkes lakóival. A beható tanácskozások, az irányító tárgyalások két választmányi ülésben folytak le. Október 26-án delután 3 órakor a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat tartotta választmányi ülését a kollégium kisebbik tanácstermében. Az érdeklődés olyan nagy méretű volt, hogy a tanácsteremnek minden talpalatnyi terét elfoglalta a választmányi tagokon kívül a szokatlan érdeklődésről tanúskodó közönség sokasága. Jelentős történet a folyó ügyekről, az 1914. évi számadásról, az

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasszer J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.

GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

1915. évi költségvetésről, a folyó évi kiadványokról. Javaslatot tett a választmány a két elhalt lelkeszi elnök helyének és a megürült választmányi helvek, valamint egyéb tisztségek betöltése kérdésében.

A délutáni 5 órakor megnyitott Lelkészegyesületi választmány a még nagyobb mértékben mutatkozó érdeklődés következtében áthelyezte a gyűlés színterét a kollégiumi díszterembe. Mindazok a tárgyak, amelyek a közgyűlés tárgyalása alá voltak másnap bocsátandók, megfelelő előkészítésben részesültek.

Október 27-én reggeli 8 órakor a Nagytemplom harangjai ünnepélyes istentiszteletre hívták nemesak a gyűlések tagjait, de Debrecen város nagy közönségét is. Meg is töltötték a tágas templomot a hívő lelkek s Szentlélektől eltelve énekelték a bús, de mégis biztató zsoltárt: „Te benned biztunk eleitől fogva!” Az első vers elhangzása után a kollégiumi énekhar énekelte el gyönyörű összhangban Mozart Hymnusát. Majd az egészségi változás következtében meg nem jelenhetett Geduly Henrik püspök, kiválóan alkalmi vonatkozású imáját Paulik János evang. lelkész rebegte el, gyönyörű, megható hangon. Ennek végeztével Futó Zoltán, békésbáti esperes emelkedett a szószékbe s emelt, sőt ragadt el mindnyájunkat magával olyan régiókba, ahonnan az ő beszédét hallók soha el nem maradnak. Pál apostol efézusiakhoz írott leveléből a 4-ik rész 4-ik verse: „Egy test és egy lélek vagyok, miképen hogy a ti hivatalotoknak egy reménységére is hivatatok” volt a textus. Művészi beszédet épített fel a ritka képességű egyházi szónok az alapigén. Nem sablonos beszéd volt az, mégis a homiletika szabályaival összhangzó annak minden tagozata. Alkalmi volt, mert szólott az az elmúlt időkben széthúzó nemzetiségi frakcióknak, az egymást megérteni nem akaró testvérfelekezeteknek. Gyönyörű vonásokban rajzolta meg a jövő Magyarország képét, amikor nem lesz senki pogány, sem görög, hanem egyik leszünk mindnyájan a Jézus Krisztusban. A Futó Zoltán beszédanyagával, a beszéd kidolgozási alakzatával csak a magával ragadó ékesszóló előadás kelhet versenyre. Ez a két tulajdonság fényesen egyesült a mi ünnepi szónokunkban, s nagy szerencsének tartjuk, hogy a magyar haza minden tájáról összesereglett hallgatók előtt ő mutatta be azt a mintaszerű szónoki képességet, melynek ragyogása mindnyájunkat lebilineselt, elbűvölt. A Futó Zoltán előadásában olyan drámai erő jelentkezik, mely a legmesszebb menő igényeket is nem csak kielégíti, de minden várározáson felülmúja. Beszéde

után a kollégiumi énekhar zengette el Wagner F. átiratában „Erős vár a mi Istenünk” kezdetű fenséges éneket. Végül a gyülekezeti ének zendült fel a XXV-ik zsoltárban: „Perelj, Uram perelőimmel, Harcolj én ellen-ségimmel”.

Az ünnepélyes istentisztelet mély benyomása alatt vonult fel a vendégsereg a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat vándorgyűlésének megtartására Hajdu vármegye díszes székházába, annak művészi kivitelű dísztermébe. Zsúfolásig megtelt a tágas terem a közgyűlés tagjaival, érdeklődő intelligens városi közönséggel. Sokan ülőhelyhez sem jutottak és sokan a szomszédos helyiségek nyitva tartott ajtóin keresztül figyeltek a gyűlés folyamatára. Dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. t., a Társaság világi elnöke nyitotta meg rövid beszéddel a gyűlést, amely megnyitáshoz csatlakozott az a mély figyelemmel kísért felolvasás, mely b. e. Tisza Kálmán történeti nagy alakjára vonatkozó emlékezésből volt elmésen, művészi tollal megszöve. A közgyűlés köszönetét fejezte ki a nagyérdemű felolvasó értékes munkájáért s egyben elhatározta, hogy az „Emlékezés” a Társulat folyóiratában egész terjedelmében közrebocsáttassék.

A megnyitás után dr. Baltazár Dezső püspök, a tiszántúli egyházkerület részéről fejezte ki üdvözlését, kijelentvén, hogy minden erejével melegen szíven fogja hordani, mint azelőtt, úgy ezután is a Társaság érdekeit Debrecen város nevében Márk Endre udvari tanácsos, polgármester üdvözlötte a Társaság közgyűlését, az intellektuális erők tömörülését s az abból fakadó gazdag gyümölcsözést várva annak működésétől. Kiss József esperes, egyesületi alelnök, az Országos Református Lelkészegyesület nevében intézett szívből fakadó, szívekhez jutó üdvözlő szavakat. Reá mutatott azzal az alaptalanul bántó s gyanúsító váddal szemben, mintha az ORLE. kárt okozott volna a Társulatnak, arra a tényre, melynélfogva az Egyesület épen hathatós erkölcsi és anyagi támogatásban részesítette a Társaságot, nemesak adományával, de azzal, hogy az Egyesület elnöke 100 új tagot szerzett a Társaságnak. A támogatást az Egyesület részéről jövőre is igéri.

Dr. Szóts Farkas társulati titkár a társaság működéséről tett jelentést. Majd a társulat titkári állásáról való lemondását jelentette be.

A választások sora következett. A választmány egyhangú ajánlata az üresedésben álló egyházi elnökségre dr. Baltazár Dezső és Petri Elek püspököket hozta javaslatba, mit a közgyűlés riadó eljenzéssel elfogadott.

Költségvetést díjmentesen készít.

BARTHA ISTVÁN

A magyar államnak és a vármegyének állandó vállalkozója.

kővező-mester és útépitési vállalkozó Debrecen, Kossuth-utca 35-ik szám alatt.

Városoknak és községeknek készít gyalogjárdákat faragott kővel, téglával, kocsí-utakat mindenféle kivitelben, — úgyszintén átrakásokat is jutányosan elvállal. ++++ Telefon-857.

Arról a vigyázatlan incidensről, mely talán külön jelölt nevét akarta volna szóba hozni, nincs is miért megemlékeznünk. A közgyűlés méltó bosszúsága „eláll” kiáltásaival elnémitotta az egy szólamú vízzavarási kísérletet. Dr. Baltazár Dezső készséggel meghajlik a közgyűlés megtisztelő bizalma előtt s minden erejét felajánlja, hogy a Társulat ernyedésnek indult életébe új lélek költözzék.

Titkár Raffay Sándor budapesti evangélikus esperes, szerkesztő Ravasz László theol. tanár lett. A választmány a következő tagokkal alakult meg a közgyűlés egyhangú választása mellett, úgymint, a fővárosban: dr. Darányi Ignác, dr. Hegedüs István, dr. György Endre, dr. Marton Lajos, dr. Szabó Aladár, Szilassy Aladár, dr. Sztéhló Kornél, dr. Szóts Farkas, Webster János, Vargha Gyula államtitkár; a vidéken: dr. Antal Géza, dr. Csengey Gusztáv, Deák Lajos, gr. Degenfeld József, Dókus Ernő, Geduly Henrik, Gyurácz Ferenc, dr. Lencz Géza, dr. Maléter István, Németh István, Novák Lajos, dr. Obál Béla, Osztróluetzky Miklós, dr. Prónay Dezső, dr. Pokoly József, Révész Kálmán, Szabolcska Mihály, dr. Szelényi Ödön, Széll Kálmán, Zoványi Jenő.

A Máramaros—ugocsai egyházmegye közgyűlése.

Egyházkerületünknek népessége legkisebb, de az evangéliumi világosság terjedése és a magyar nemzeti eszme szempontjából legfontosabb és legsúlyosabb egyházmegyéje a máramaros—ugocsai. Minden egyházközség egy-egy végvára itt a magyarságnak, mert mindenik egy-egy oázis a két politikai vármegye sívó nemzetiségi tergerében. Különösen áll ez Máramarosban, hol az oláh-ruthén temérdek közepén, csupán öt rendes- és két missió-egyház ragyog mint világ-világossága az Isten nagyobb dicsőségére és a magyarság dicsékedésére. Valóságos drága gyémántkövek ezek az egyházak s az ezt alkotó magyarok, az észak-keleti felföld ruszofil-oláh

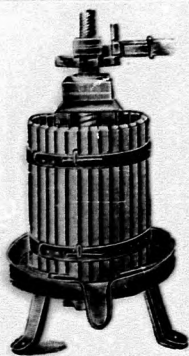
silány népesség gyatra gyűrűjében. Egyházkerületünk, konventünk felelős tényezőinek éber és feltő szemmel kell ide tekinteni s ezeknek a drága gyémántoknak ragyogtatására minden lelki-anyagi segédelmet meg kell adni és adni, hadd tudja meg a már sejtő kormány-hatalom, hogy a magyarság, a magyar kultúra itt a végeken velünk virágozik, vagy velünk bukik! S ha erre reá eszmélnek, mutattassák meg kellő segítséggel a kálvinista magyarság teremteni és építeni tudó erejét.

Ennek az egyházmegyének minden eszközzel való támogatása véghetetlenül nagy fontosságú magyar és kálvinista egyházi szempontból. És ha az egyházakat egymás után anyásító békésbánati traktus annyira ápolta és dédelgetett kedvence a hivatalosoknak (amit nem irigyen, csak kívánással veszünk észre!), hogy oda gurul a korona, akkor bennünket sem szabad elfelejteni, mert ha mi itt kellő erőre kapunk, akkor ide nem „gurul a rubel”!

Jogot is szereztünk mi erre. Mert a mi traktusunk zsinóros magyarja és „magyar pap”-nak nevezett pap-sága, évszázakon keresztül világoskodott itt a mi büszkeségünkkel, a máramarosszigeti lyceummal. Hogy a ruszofil maszlag teljesen el nem bódította a felvidéket és hogy a két vármegye vezető urai és szellemi arisztokráciája a kálvinista magyarok szülötte, az közvetlenül lyceumunknak, közvetve traktusunk híveinek köszönhető.

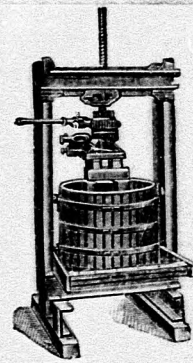
Igy is léssen ez bizonynal, míg nem kell siratnunk traktusunk vezető nagyjainak s köztük is a legnagyobb-nak, egyházmegyénk gondnokának, a kiváló György Endre Öexcellentiájának kidöltét; ki az ő nagy tudású és szeretettől meleg szívü elnöktársával Biky Ferenc esperessel október 4-ére hívta össze a rendeket Husztra, traktus gyűlésre, hol Rákóczi büszke várának már csak romjai hirdetik a regmúlt dicsőségét.

A hős kurucokra való emlékezés és kurucok hős ivadékainak most küzdő, dicsőséget arató véreinknek szédületesen nagy sikere büszke lélekkel hozta és füzte össze a szép számban megjelent gyűlési tagokat, akik a huszti egyháztörténelmi nevezetességü templomban

URSUS

borsajtó a jelenkor legtökéletesebb kézi sajtója, a csavar acélgolyós csapágyon forog s ezáltal könnyen a legnagyobb nyomás érhető el. A kosár kifordítható s így a törköly emelés nélkül egydarabban esik ki. A must vasrészekkel nem érintkezik, miáltal a bor megfeketedése ki van zárva. Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik

Tóth Gyula vaskereskedő Debrecen

Városház sarkán.

gyültek össze reggeli háládó Istentiszteletre, amelyen Szigethy Zoltán huszti lelkész imádkozott.

Ezután a gyűlés vette kezdetét Isten segedelmét kérő esperesi imával s az egyházunk nagy halottait elparentáló, mély gondolatokkal teljes gondnoki megnyitóval. A szabályszerű megalakítás után, a kimerítő és nagy gonddal készített esperesi jelentés következett, mely egyházaink valláserkölesi, anyagi és iskolai viszonyait híven tükrözte vissza. Az előadói javaslat szerint is meleg köszönettel és elismeréssel illette közgyűlésünk az m.-szigeti gimnáziumnak derék volt igazgatóját és az Amerikában levő egyházaink reorganizálásában nagy érdemeket szerzett kitűnő szigeti lelkészt, Bede Lászlót és derék káplánját, Borús Lajost, kik a két hadbavonult tanító helyett oly dícséretre méltó szép eredménnyel tanítottak; de a rosszalás megszégyenítő kifejezését nyilvánította azoknak, kik lelkipásztori lelkiismeretlenséggel hagyták, a tanító hadbavonulásával, paragon heverni jövő reményeink értelmét egy hosszú esztendeig. Méltó jutalom! Tanítók esküje után biz. jelentéseket vett jóváhagyó tudomásul gyűlésünk a szigeti lyceumról, gyám- és egyéb pénztárakról, alapító leveleket erősített, kisebb-nagyobb fontosságú ügyet intézet el ezután. *Hálás köszönettel, nagy elismeréssel üdvözölte gyűlésünk illusztris világi elnökét, György Endrét, ki iskoláink iránti feltő szeretetének adta tanújelét most is, amikor a szigeti lyceumnak 10,000 (tízezer) koronás alapítványt tett, hogy abból elsősorban pap- és tanítófiúkat segítsenek. Aldott lélek áldott gyümölcse!*

A szeretetnek és becsülésnek őszinte érzéseivel köszöntöttük lelkes és ügybuzgó világi főjegyzőnket, az istenfelő Gergely György dr. szigeti jogakadémiánk igazgatójául való megválasztása alkalmából. Istenes lelkű, világos fejű, derék főjegyzőnk a megérdemelt méltóságot viselje ad multos annos.

Szép megnyilatkozása volt a szeretetteljes tiszteletnek Szabó Lajos lelkészi aljegyzővel szemben, kit lemondása visszavételére kért közgyűlésünk. Az egyhangúlag megnyilvánult ragaszkodásnak engedett, amíg megrendült egészsége engedi. Adja Isten, hogy jó egészségben tovább vigye, annyi rátermettséggel belöltött tisztét.

Mindezeket meg- és letárgyalván, közel 2 óraker mentünk ebédre, a kaszinó éttermébe, hol a gazdag huszti egyház jóvoltából és az agilis egyházközségi elnökség gondoskodásából, nem is olyan hadas-ebédben volt részeseidünk.

A rossz közlekedés, nem akarva is a késő esti óráig együtt tartotta a traktus képviselőit a fehér asztalnál, hol a háborús idők közt illő, komoly hangulathoz való, tartalmas szép dikiók egész sorozata hangzott el s így nemcsak a test, de a lélek megalégtettvén ment mindenki a végvárak védelmére és erősítésére, — a lelkiileg is gazdag, új hatalmas Magyarország megépítésére.

Peleskey Sándor.

A felsőszabolcsi református egyházmegye őszi közgyűlése.

Folyó hó 5-én tartotta meg nagy érdeklődés mellett a felsőszabolcsi ref. egyházmegye őszi közgyűlését Kisvárdán, a nagyvendéglő dísztermében.

Már 9 óra előtt csoportokba gyűlve beszélgettek a vendéglő udvarán a gyűlésre érkezők. Az idő gyönyörű, az arcokról is bizalom, remény, szinte jó kedv sugárzott, nem az a döbbenetes lehangoltság uralkodott, ami a tavaszi gyűlésen. (Ép aznap vettük Przemysl elestét.) Szinte újjászülvén érezte magát mindenki, bizonyára mindenikünk szívében tiszta öröm gyűlt arra a gondolatra, hogy imé ismét együtt vagyunk, hogy felettünk volt, van és lesz a hatalmas Isten őriző hatalma, mely nem engedte hallanunk elleneink diadalkiáltásait... sőt arra segített, hogy vitéz hőseink acélos karjai önhazájukban üldözik vesztlükre törő elleneinket...

9 óraker jött közénk palástosan nt. Vass Mihály esperes úr, az ő és Jármly Miklós gondnok úr vezetése alatt vonultunk be a díszterembe. Ott felzendült az ajkakon a legszívöljövőbb és legszívbeszállóbb zoltárunk: „Te benned biztunk eleitől fogva...”

Az esperes úr magasszárnyalású imája után a gondnok úr a gyűlést megnyitotta.

Az esperesi jentés megemlékezett a honvéd theologusokról és segédlelkészekről, kik lemondva hadmenetességi jogukról, életüket, vérüket s lelküknek izzó tüzet adták a haza oltárára. — Üdvözölte az új püspököt, Petri Eleket. Megemlékezett Dr. Baltazar Dezső püspök úr gyászáról, Baksa Sándor püspök haláláról. — Megemlékezett annak az igaz barátságának megnyilvánításáról, mely a német katonák s a magyar vendéglátók között szövődött akkor, mikor a kárpáti nagy harcok idején a németek közsegekben voltak elszállásolva, kiemelve azt a gondoskodást, mellyel ifj. Görömbey Péter és Os-vath Pál viseltettek a németek iránt.

Új lelkészek megerősítették állásaikban. És pedig Porzsolt Lajos tiszabezdedi, Keresztessi László anarcsi, és Ablonczy Béla petneházai Lelkészek.

Különös hatással volt reánk a tárgysorozaton szereplő sok lemondás. Mezőssy Gusztáv lemondott nagy idejére s elfoglaltságára hivatkozva a világi tanácsbírói állásáról, Ormós István eperjeskei lelkész betegsége miatt tanácsbírói állásáról, ifj. Görömbey Péter főjegyzői állásáról, Kovács Lajos kisvárdai lelkész egyházmegyei pénztárnoki állásáról, Szombathy Imre tanítói képviselő állásáról. Görömbey Péter és Kovács Lajos kivételével, — kik látva az egyházmegye irányukban megnyilvánuló bizalmát, lemondásukat vissza vonták, — a lemondásokat tudomásul vette a közgyűlés.

Elintéztetett a kisvárdai állami elemi iskolában a ref. vallástanítás kérdése, az egyes egyházak segély

kérvénye, Osváth Pál egyházi adóügyben és az igazgatótanítói ügyben beadott indítványa, ifj. Keresztesy Sándor számadás vizsgálása ügyében beadott indítványa stb. Hálás örömmel fogadta az egyházmegye Jármy Béla laskodi földbirtokos, egyházmegyei világi aljegyző 1000 koronás alapítványát.

Egy óra volt, mikor a gyűlés bevégeztével a közebédhez ültünk, honnan azzal a forró óhajjal távoztunk, bár a tavaszi gyűlést a békesség áldásos derűjében tartatnánk meg.

(Mezőladány.)

Nagy László,
ref. lelkész.

Konventi előadói állás.

III.

Még mindig vannak ennek a kérdésnek olyan részletei, amelyeket nem érintett senkisémm. Nem tartjuk a vitát bevégezhetőnek mindaddig, míg ezek a részletek is nem kerülnek a köz tudomása és megítélése alá. Ha tárgyalásunk csupán személyes jellegű támadás akarna lenni, elég lehetne belőle ennyi is. Erre a konventi előadó jelenlegi egészségi állapota is indíthatna. Hiszen elvégre ő igen drága emberünk s ha most, szolgálata második 5 évében lenne szolgálatra képtelen, az kerekén „24.000, szóval is huszonnégyezer koronába” kerülne az anyaszentegyháznak. Már pedig arany szabály: „senkinek kárt ne tegyünk, mindenhez hívek legyünk és éljünk igazán”. (81. dics. 2. v.) Mi pedig ezt meg szeretnénk tartani. De azt se vegye tőlünk zokon senki, ha mi a konventi előadó úrhoz ragaszkodunk és nem vagyunk hajlandók arra, hogy becses szolgálatait másnak is élvezni hagyjuk. Meg akarjuk becsülni úgy, mint azt 1907 szeptember 11-én tartott gyűlésében a központi hely ügyének intézésére kiküldött egyetemes konventi bizottság tette, amikor így határozott: „Miután pedig ily nagy munkakörben, az egymást követő bizottsági és plenáris üléseken aligha lenne képes a *folytonos olvasást hanganyaggal* (sic!) ellátni, ez esetben vagy a bizottság valamelyik tagját kérné fel az olvasásbani segédkezésre, vagy valamelyik irodai alkalmazottat bizná meg ezen teendővel”. (Lásd konv. jkv. 1907 okt. 102. lap.) Megható ez a páratlan figyelem a konventi előadó úr hanganyagának biztosítása iránt. Azzal különben általában úgy vagyunk, hogy a mi drága, azt igyekszünk megbecsülni. De nem hiába volt olyan egyetlen ember a konventi előadó úr a konvent akkori urainak szemében, kizárólag és egyedül a konvent számára akarták biztosítani szolgálatait. Ezt mutatja a konventi előadó részére készült már idézett szabályzat 3. §-a, amely így szól: „Az előadó semmiféle más állást vagy megbízatást nem viselhet.” (L. konv. jkv. 1908 apr. 24. 82.) Ez a

legrövidebb §. az egész szabályzatban és talán ez ellen vét legtöbbet s legnagyobbakat a konventi előadó úr.

Tudomásunk szerint, hogy a tetején kezdjük, a konventi előadó úr:

1. egyetemes konventi tag;
2. egyházkerületi világi főjegyző; (ezért külön fizetés is jár!)
3. a Magyar Földhitelintézetnél igazgatósági tag; amiért ha semmi egyéb, napidíj csak jár; de lehet, hogy több is;
4. a báró Baldácsy-alapnak bizottsági jegyzője és itt sem fogja ingyen a pennát;
5. egyházmegyei tanácsbíró s mint ilyen nem veti meg a lelkészválasztás vezetésére szóló megbízásokat, (pl. Békés) amikor útiköltség és napidíj szintén föltétlenül jár. (A konventi előadó úr talán így okoskodott: Kleine Fische — gute Fische.)

Ezekről az állásairól és megbízásairól van biztos tudomásunk. A konventi jegyzőkönyvekben semmi nyomát nem találtuk annak, hogy ő a konventtől felsorolt állásainak elfogadására, megtartására és viselésére engedélyt kért vagy kapott volna. Ha volna ilyen engedély, akkor azt ismét hét pecsét alatt őrizheti, mint fegyelmijének iratait.

Most már nyíltan fel kell vetnünk a kérdést, az anyaszentegyház feltett érdekéből meg lehet-e engedni, hogy ez a mi drága emberünk erejét és munkaképességét a felsorolt mellékes dolgokkal is koptassa és veszélyeztesse? Rövid a felelet: Semmiképen sem. Hogy semmi egyebet ne mondjunk, mennyi veszélyt hozhat magával csak egy kerületi gyűlésre való leutazás? Meghülést és oda a hanganyag; gyomorrontást és oda a kedély; törődést és oda van a munkakedv. És ezt a konventi előadó úr mind elkerülhetné és nem is volna szabad neki — szabályzata szerint — megtennie. Még több veszélyt hozhat szolgálatképességére egy vidéki lelkészválasztás vezetése. A hideg templom, fűtetlen szállodai szoba stb. stb., a vidéki élet kellemetlenségei mind ok nélkül veszélyeztetik és veszik igénybe a konventi előadó úr egyébként is drágán megfizetett tevékenységét.

Erősen kell kifogásolnunk a Magyar Földhitelintézetnél viselt igazgatói állását annál a szoros viszonynál fogva, amellyel ez a pénzügyintézet a magyarországi református egyházzal — a konvent elszámolása mellett — van. Ez az állás a konventi előadóra nézve föltétlenül inkompatibilis.

A mindenre kiterjedő szabályzat nem intézkedik arra nézve, hogy bekövetkezendő szolgálatképtelenségénél szóba jöhetne annak mérlegelése, vajjon esetleges szolgálatképtelensége nem épen ezen — szabályzat ellenére viselt — állásainak következménye-e, vagy nem ezek teljesítése közben szerezte-e baját? És akkor hogyan fizessen az egyetemes egyház 1917 november 1-ig

24,000 korona végkielégítést, mikor nem konventi előadói munkája, hanem külön díjazással járó állásainak valamelyike örölte meg munkaerejét? A kerületi főjegyzőségről tudjuk azt, hogy az maga egész embert kíván, de a konventi előadó úr, úgy látszik, erősen ragaszkodik a főjegyzői . . . fizetéshez.

Azt ne gondolja senki, hogy a kenyéririgység vezette tollunkat. A konventi előadó úr egyetlen állására sem aspirálunk, nem is tehetnénk; még jelöltünk sincs. Egyedül az előadói állásra hozott szabályzat megtartását és megtartatását követeljük azzal az óhajással, ha már konventi előadó van, legyen az konventi előadó s ne egyebek között bankigazgató is.

Tarnóczy Lajos.

Alsószabolcs—hajduvidéki ref. egyházmegye közgyűlése.

— 1915 október 21. —

Az együvértartozásnak, az egymáshoz vonzódo szívek közel érezhető dobogásának szükségessége sohasem érinti oly mélyen és felemelően a szíveket, mint a nagy bajok és sötét veszedelmek idején . . .

A tanítványok a Mester velök való létének horderejét és fontosságát benső világuk önkéntelen felfakadó érzéseivel soha őszintebben ki nem fejezték, mint mikor a tomboló viharnek halálkapuja előtt sötétlő vései közt rebegik: „Uram! tarts meg minket, mert elveszünk“ . . . (Máté VIII. 25.)

. . . Az el nem titkolható benső félelem és remegés a kívülről jött bátorítás acélozó erejét soha melegebben nem fogadta, mint mikor a keresztyénség első hajnalhasadásakor belecsókolózott bátortalan lelkekbe a szent köszöntés: „Békesség néktek!“ (Luk. XXIV. 36.) . . . Egy esztendei távollét után, midőn újra találkozhatánk, ezek az érzések ütöttek az annyi felől megtépett és megszakgatott szíveknek húrjain bátorítóbb hangokat . . .

Hiszen ez az esztendő füstös, sötét fellegekkel annyira telecsapkodta az eget, mintha a lelkek szeme elől örökre el akarná zárni annak fényességét . . . annyi véres foszlányokkal szórta végig a földnek nagy országújtait, mintha arra a biztos járást szerelő embereknek soha többé szükségük nem lenne . . .

De ime riadozva menekül a sötétség és a lelkek látnak megnyilatkozott egeket. A véres foltok eltűnnek és helyöket a reménység zöld pázsitja foglalja el. Az egymáshoz közel eső szívek hallható erősséggel dobognak . . .

. . . Miért, hogyan, honnan e tüneményes változás?! . . .

. . . Imádkozzunk! . . .

Egymásra talált szívek oszladozó félelmét biztos szárnyakon viszi az esperesi fohász ama tisztább régiókba, hol a gyűlölködést, ellenségeskedést, világgyászt keltő szennyes földi indulatok helyet nem találnak; a szívek remegése a pünkösti lélek erősítő kebelén piheg; a könnyek patakja az Úr trónjának lábait mossa; a vérpatak a keresztifa tövében érdemszerzően csörge-dezik . . .

Mind messzebb-messzebb marad a biztonságát elveszített földnek annyi külső erőszaktól megreszkettett talaja. Előttünk állnak a 24 vének, a lelkek boldogság mennyei harmatától csillogva zsolozsmáznak: „Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, ki vala, ki vagyon és ki eljövendő.“ (Jelenések IV. 8.)

És amint a világ mind a négy tájéka felől neki-szabadult, vértől ittasodott pokoli borzongás ijedve menekül, midőn az imádkozó esperes ajkáról minden félelmet elüzően zendül a vég: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.“ úgy tetszik, mintha a vihar rettegetéseitől szabadító Jézus megnyugvást nyújtó kebelén éreznők magunkat.

Jön az esperesi elnöki megnyitó: „Az embereket te meghagyod halni“ . . . „Kedves halott, Isten veled“ . . . Gyászruhák suhogása, könnyek hullása, rögök dübörgése, sötét temetői fejfák, szomorú, sirra hajló fűzfák . . . de agai között a halhatatlanság édes szavú csalóánya.

. . . Csendesesen . . . Közelednek . . . Már itt vannak . . . dr. Baksay Sándor püspök; Helmezy József, Bary József, Horthy Szabolcs gondnokok; Jászky Viktor dr. egyetemi tanár; 43 évig lelkészkedett tiszadada Szücs Gábor; Szabó Lajos h.-böszörményi segédlelkész; Kiss Ernő, Gál Jenő h.-böszörményi tanárok; Tardy Sándor, Veres Imre katonatanítók; Biró János, Szabó Elek igazgató-tanítók.

Nyílik az ég . . . Lelket rázóan hangzik a vándorok dala . . . „Légyetek porrá, kik porból lettetek“ — „Hazádnak rendületlenül légy hive óh magyar“ . . .

Majd lágy szellő szárnyán besuhan a lelkekbe a megfeszített Názáretinek elhaló hangja: „Imhol a te fiad. Imhol a te anyád.“ (János XIX. 26., 27.) Püspök urunk édesanyja; Kiss Ferenc volt esperesünknek István fia, nincsenek többé . . . meghaltak.

Lassanként felváltja a holtak birodalmának sötétségét az élet fénye . . .

Petri Elek püspök melegen üdvözöltetik.

Világi főjegyző, Pap Sándor tanácsbírói esküt tesz és az ezt követő lelkes esperesi üdvözlő szavak, a felhangzó éljenzés mutatják az odajutás érdem-babéros útját.

Hajdusági alispán Pakozdy Sándor szintén tanácsbíró lett, de hivatali kötelessége nem engedte körünkbe ez alkalommal.

Évi és időközi esperesi jelentés, mint hatalmas fényszóró, tiszta fényben mutatják be egyházmegyénk

szellemi és anyagi harcterének egy esztendei küzdelmes mezejét.

Azután tanítók esküsznek. Ősök nyomán hősök véres emléken száll égbe: „Isten engem úgy segítjen“.

Meleg esperesi köszöntő szavak után indulnak a nagy idők ütötte rések betöltésére.

Egyházkerületi képviselők a régiiek maradnak. Jakucs Sándor, Veress Géza lelkeszi. Padrah Sándor, dr. Malatinszky József világi részről. Póttagul Szabó Antal, Somossy Béla.

Azután . . . azután . . . csak lépten-nyomon elibénk kerülnek a vérivó világfelfordulás ijesztő nyomai.

Balmazmagyarújváros kéri, intézzen gyűlésünk a kerületre felterjesztést, egyházi hivatalnokok részére államsegélyből adandó drágasági pótlék kieszközlése végett.

Egyhangú a határozat. Gyűlésünk ismeri azt a súlyos, csaknem elviselhetetlen helyzetet, melybe a jelen kegyetlen idők sodorták különösen a kis fizetésű belhivatalnokokat, ezért felír, kérvén a kerületet, méltóztassék figyelmére méltatni a nagyon égető kérdést és olyan megoldást keresni, hogy akár egyházi forrásokból, akár államsegély kieszközlése által egyházunk belhivatalnokainak családjai a fenyegető szükség örvényéből kimentessenek.

Állandó káplántartó helyekül megállapítatnak: Balmazmagyarújváros, Büdzentmihály, Földes, Hajduböszörmény, Hajdubátház, Hajdunánás, Hajduszoboszló, Nádudvar, Püspökladány, Tiszalök.

Fonciére 1914. évi osztalékából egyházmegyénknek jut 215 korona 37 fillér.

86. szám, a családkönyvekre vonatkozó kerületi határozat örömet keltő, mert megvalósulás felé viszi egyházmegyénknek még 1907. évben hozott 45. számú végzését.

Polgár eddig püspöki kinevezés alá eső egyház volt, de mivel mint adósegélyes egyház a III. t.-cikk szerinti, illetve az annak megfelelő adót kiveti, a II. t.-c. 49. §. b) pontja szerint közgyűlés a régi állapot megszüntetése iránt felír.

Önálló kántorok jogos kérelmének elintézése a presbyteriumok figyelmébe melegen ajánltatik.

Minthogy az önálló kántorok korpótlékát a törvény fogyatékosága és anyagi erő hiánya miatt megvalósítani nem lehet, nincs más mód, mint azt a normál költségvetésbe új szükségletül bevenni és az adóalaptól kérni.

Kérjük a kerületet, hogy ily irányban teljes erkölcsi súlyának latba vetésével járjon el.

Következett aztán a hadiállapotok szülte visszасágokból két eset, mely a sok millió vérző seb közt is csak rombolni tud, csak idegenkedést vált, pedig forrása a vallásminiszterium.

Egyik. Takacs Nagy Imre nyírmártonfalvai ön-

kéntes tanítót a katonaság „eltűnt“-nek jelezte. Erre a miniszter úr beszüntette az államsegélyt, de helyettesítési díjat kiutalni nem akar.

Felírunk e sérelem ellen.

A másik. Miniszter úr 120.000—1914. szám alatti rendeletével kimondja, hogy az önkéntes tanítók, egy évi szolgálatuk kitöltése után továbbra is szabadságot tekintendők s mindaddig, míg állásukat el nem foglalhatják, illetményeiknek csak évi 800 koronát meghaladó részére jogosultak.

Mivel ez által a tisztii állományba nem jutott tanítók és sok esetben családtagjaik is anyagi sérelmet és nélkülözést szenvednek: felkérjük a kerület: kérje a vallásügyi kormányt e sérelmes paragrafus hatályon kívül helyezésére.

Kerületi nagy számú határozatok meghirdetése, alapítólevelek, adókulesok, kölesönügyek elintézése után Léway Imre előadásában a tanügyi bizottság jelentése következett.

A tanügy iránt igazi melegséggel érző, épen ezért nagy mértékben aggódo szíve sugallatára hallgatva, magkapóan élénk és lebilincselő színekkel festi előadó azt a nehéz helyzetet, mely csaknem összeroskadásig érezette hatását az iskoláztatás terén.

Különböző célokra az iskolák nagy része a hadügyet szolgálja.

Nagyobb növendékek későn és gyéren jöttek és jönnek az iskolába, hiszen vézna karjaik pótolják a távollévő apák és testvérek üresen maradt helyét.

Színes, hű képet mutató, mindenre kiterjedő előadása után kimondatik, hogy hatóságaink felkértenek, miszerint a katonaság által megszállott iskoláink felszabadítása iránt járjanak illetékes helyen közbe.

Hajduszovátnak, Sápna és Tiszacsegének nagymérvű tanügyi építkezéseikért meleg köszönet szavaztatik;

a belhivatalnokaiért nagy áldozatot hozott Hajduszoboszló és Hajduböszörmény a többi gyülekezeteknek követendő például állítatnak oda.

Majd Mészáros Lajos terjesztette elő a számszék javaslatait, melyekből kiemelendő, hogy egyházmegyénk az eddigi 20.000 koronához újabb 10.000 korona hadikölesönt jegyzett.

Különben mint mindig, úgy most is a számszék javaslatai hathatósan munkálják azt a megvalósulás felé közelgő célt, hogy t. i. egyházaink számadása egy könnyen áttekinthető, egységes, való képet mutassanak.

Jött aztán a beruházási új szabályrendelet Tóth Lajos, Bartha László és Szomjas Gusztáv körültekintő, odaadó munkája eredményeképen, letétetvén az a presbyteriumokhoz.

Miután Szabó Antal főjegyző a napidíjakra, úti költségekre vonatkozó új szabályzatot meg a segélykér-

vényeket elvonultatta a lelkek elől. közgyűlésünk a fáradhatatlan buzgóságú elnökség éltezésével véget ért.

Nem lenne teljes tudósításom, ha elfelejtkezném annak megemlézéséről, miszerint közgyűlésünk a legnagyobb melegséggel hívta fel tagjait a M. P. I. T. és az O. R. L. E. gyűlésein leendő tömeges megjelenésre.

És jött az elválás, a búcsú.

Nehéz idők szülte nehéz válás. A szívek érzése, a lelkek lüktető gondolata ott ült az arcokon: „Viszontlátásra, találkozóra: „Itt vagy Ott!”

Nyírmártonfalva, 1915 okt. 23.

Ajtay Jenő,
em. aljegyző.

A kitüntetések értéke.

Mégis csak vannak, akik védik „kitünteteiket”. Ez természetes is. Ha már valaki támadja, a „kitüntettetnek” kell annyira becsülnie kitüntetését, hogy megvédelmezze. Ilyenformán tesz egyik „királyi tanácsos” lelkész úr is, aki hozzám intézett levelében így ír: „Míg pld. róm. kath. s gör. kath. püspökök lépten-nyomon lettek és lesznek valóságos belső titkos tanácsossá s így „nagy méltóságú, kegyelmes urra”, ugyanerre példát még nem tudok református s általában protestáns püspökeinknél. Ami pedig református lelkészek királyi tanácsosságát illeti — tudomásom szerint — ez így áll: *Antal János*, *Bodola Sámuel*, *Nagy Péter* erdélyi ref. püspökök, *Szoboszlai Pap István* tiszántúli ref. püspök; *Révész Balint* tiszántúli ref. püspök, *Kun Bertalan* tiszáninneni ref. püspök; *Koncz Imre* seregélyesi ref. lelkész-esperes; *Ignác Károly* bánffyhungyadi ref. lelkész viselték a múltban;

Nagy Károly makói ref. lelkész, *Czike Lajos* szőnyi ref. lelkész-esperes; *Dombi Lajos* gyulai ref. lelkész, volt esperes viselik jelenben a jelzett királyi kitüntetést.

Ezenkívül — ha jól tudom — *Báthory Gábor* nagykőrösi ref. lelkész. egyházkerületi főjegyző, helyettes püspök és kir. miniszteri tanácsos; *dr. Szász Károly* budapesti ref. lelkész és püspök miniszteri osztálytanácsos s aztán miniszteri tanácsos volt.

Körülbelül ennyi azon református lelkészek száma, kikre azt méltóztatott írni hírlapi cikkében kedves Tarnóczy Lajos öcsém, hogy „öreg gyermekek”.

Hát kérem szeretettel — feltéve, de meg nem engedve e téves keresztséget! — ennyi református papnak királyi kitüntetése nem döntötte s nem dönti romba a „kálvinista” puritánságot” és sem kárt, sem szégyent nem hoz anyaszentegyházunkra, sőt talán ellenkezőleg!”

A királyi tanácsos úr így ír. Mindenekelőtt nagyon köszönöm, hogy ilyen — azt hiszem — pontos jegyzékét közölte velem a néhai és élő királyi tanácsos lelkészeknek. Ha az egyébfajta kitüntetéses lelkész urak va-

lamelyike szintén egybeszerkeszti volt és élő rendtársai névsorát, hamarosan megfogjuk kapni a magyarországi ref. lelkészek „góthai almanach”-ját. Ezzel ismét hatalmas lépéssel visszük előbbre az anyaszentegyház ügyét s ez nekünk lelkészeknek elsőrendű kötelességünk.

Engedjen meg nekem a királyi tanácsos úr, ha még egy pár kellemetlen igazságot kikényszerített belőlem jóakaratóból származó kioktatása. Maradjunk első sorban épen a királyi tanácsos úrnál. Vajjon gondolkozott-e már azon, hogyan jutott ő ehez a királyi kitüntetéshez? Igen kényes feladat volna ezt nekem itt azonnal elmondani. Folyamodom azért Lubbockhoz, a nagy angol tudóshoz, aki „Történelem előtti idők” (The time praehistoric) című művében leírja, hogy ha jól emlékszem, Polynéziában az a szokás, hogy egyes törzsek öreg asszonyaikat felrakják a fára, azután alá áll a törzs nagyreményű ifjúsága és teljes erejéből rázza a fát. Ha az öreg nő lepottyan: megeszik és ezáltal megszabadultak tőle és az eltartása gondjaitól. Ha fennmarad: ez erejének próbája. Leszedik és tovább tartják újabb próbatételig. Így írja ezeket Lubbock, aki a múlt évben halt meg, szintén késő vénségben Angliában.

Valahogy a leírt népszokás jut nekem mindenkori az eszembe, ha a királyi tanácsos úr kitüntetésére gondolok. A királyi tanácsos úr alatt is keményen rázza a fát néhány stréber. A királyi tanácsos úr — bocsánat érte — lepottyant és a szó igaz értelmében sirmi kezdet, menten ott voltak a szépségtapasszal. Az „udvari tanácsos” úr kedveskedett a „királyi tanácsosság”-gal. A királyi tanácsos úr ismét az az áldott jó ember lett, aki mindig volt. Könnyen vigasztalódott. Ahelyett, hogy a kijáró és szellemi szatellese fejéhez vágta volna, elfogadta a kitüntetést. Sajnáltnám, ha örülni tudna neki. Szomorú dolognak ítélem, ha az ilyen modern alkalmi fogást, amellyel őt skartba tették, az anyaszentegyház díszének látná. Szégyen biz ez, királyi tanácsos úr; nem a királyi tanácsos urra, hanem az anyaszentegyház vitézkedő tagjaira, akik ezzel a kitüntetés-kijárással meg akarták vigasztalni a királyi tanács urat, amiért kiszállították a hintóból. De hát vigasztalódjék a királyi tanácsos úr kitüntetés kijáróinak egyéb méltatlanul szenvedett áldozataival — velem együtt is: nem ver az Isten bottal! Azt a királyi tanácsosságot pedig dobja a sutba. Ekkor leszek én a lelkész úrnak szerető öccse.

De nem addig van ez. Mások is viselik ám a királyi tanácsosságot az anyaszentegyház díszére. Hát ezek hogy jutottak hozzá? A múltat nem feszegetem. Azt hiszem, hogy amint a jelenben, úgy a múltban is szülő oka a „res politica” volt.

Azt is állítom, hogy a nevezettek nem kitünteteik által lettek az anyaszentegyház díszei; amennyiben pedig azok voltak, a kitüntetések ellenére is azok voltak. Ha pedig disztelenül jutottak hozzá, annyit ért rajtuk, mint hullott lovon a patkó. A kitüntetésnek emberi ér-

ték nélkül semmi értéke nincs. Sőt a valódi értéknek csuf-sága ez a történelemelőtti időből származó majomtempó. Az indiánoknál még talán volt valami értelme a lenyűzött fejbőrnek, agyarnak, vadpulykatollnak, de hogy református keresztyén ember a XX. században dísznek tartson akár magára, akár viselt társadalmi állására pár értelmetlen szót, azt én érthetetlennek és nagy eltévelyedésnek ítélem.

De más baj is van itt. Sérelem, amely fáj nekünk református lelkészeknek módfelett. Emiatt van közöttünk nagy háborgás. Nem is nyughatunk, míg meg nem lesz a paritás, ami után minden református lelkésznek tyúk-hús fő a fazekában. A királyi tanácsos úr szerint mégis borzasztó, hogy míg a róm. kath. és gör. kath. püspökök valóságos belső titkos tanácsosok, így nagyméltóságú és kegyelmes urak, a mi püspökeinknek legfeljebb a szerény „méltóságos” címmel kell pironkodniok. Szegény református püspökök, hamupipőkéi az államhatalomnak és ennek a címeres-rangos társadalmi életnek, mint fáj ez a mellőzés a mi együttérző sziveinknek. Nem is nyugodhatunk addig, míg a főrendiházi tagság mintájára ki nem vívjuk, hogy egy-két püspökünk valóságos belső titkos tanácsos is legyen. A „primus inter pares” elvének az lesz az igazi megvalósulása, amikor ilyen megszólítással járulhatunk élethossziglan választott püspökeink elé hétrét görnyedve: „Kegyelmes urunk!” Csak, hamar urak a felterjesztéssel, mert még valami keményedés talál támadni a gerincünkben és ez ismét csak nekünk lesz baj.

Szóbeszéddel még sem akarom azonban elütni a dolog érdemét. A kitüntetések, címek megértéséhez kulcsal akarok szolgálni, már amennyiben azok a lelkészeket érik. A történelmileg kialakult egyházak a fennálló társadalmi rendnek pillérei lettek. Az más kérdés, hogy ez, mennyiben felelt meg azoknak az eszméknek, melyek az egyházakat létrehozták. A tény az, hogy a legtöbb, csaknem minden kormány számol az állam területén levő egyházi alakulatokkal. Értékeli őket úgy, amilyen hatalmat képviselnek, amennyit érnek a maga szempontjából. Minél konzervatívabb hajlandóságú és berendezkedésű a világi hatalom, annál közelebb áll az egyházhoz, mint amelyik a legnagyobb konzervatív hatalom és a legelsőrendű konzerváló erő.

Kész arra is, hogy támogassa, erősítse és fenntartsa — sokszor az állam valóságos életérdekei ellenére is — az egyházi hatalmat és hatalmasságokat. Ezek ugyanis a fennállásnak biztos és erős támaszai. Először állásuknál fogva, ezután pedig személyileg is. Különösen észlelhető ez hazánkban, ahol a klérus az egész világon a leggazdagabb.

Ebből a szempontból tessék a nekik juttatott kitüntetéseknek nézni. A do ut des alapján adattak azok. A hiúság köteleinél fogva így fogatnak a kormány támogatására a főbb egyházi javadalmak.

A reformáció eredetileg és tulajdonképpen társadalmi tekintetben annyi mint : forradalom. Munkatérnek tekinti az egész emberi életet, annak mindenfajta berendezését és azt az Isten igéje nyomán valóságos Istenországává akarja tenni. A reformáció eszmeileg tisztultabb világfölfogás. A reformáció harcot hirdetett és visel mind e mai napig a középkor egész berendezése, a feudálizmus és klerikalizmus ellen. Világért sem szabhatja ezért magát ehez. A református lelkészeknek tiszte és elhivatás szerint való munkája aligha várhatja jutalmát attól a világi hatalomtól, amely sokszor erkölcsi posványban, a polgárok megvesztegetésében, a panamában gyökerezik. Ezért nem is terjesztették kitüntetésre Révész Imrét, a református egyház önkormányzati jogának retenthetetlen védőjét. Nem gondolom, hogy valaha csak királyi tanácsos is lehetne Jánosi Zoltán, az evangéliom kételű palloásával szintén rettenhetetlenül vitézkedő harcosa a magyar reformációnak. Nem akarom a királyi tanácsos úr tanácsos társainak díszét és fényét a reformáció nagy, királyi kitüntetését nélkülöző személyeinek felemlegetésével elhomályosítani. Én azonban azt gondolom, hogy sok-sok királyi tanácsos úrról talán még ma sem tudják, hogy királyi tanácsos, hacsak a névjegye el nem árulja, a reformáció eszméinek bajnokai azonban mint a haladás, a jobb jövő önzetlen munkásai az emberiség értékeit fogják alkotni még haló porukban is.

Tarnóczy Lajos.

Egy kis megbeszélés.

Bírósági ítéleteket nem szokás nyilvánosan megbeszélés tárgyává tenni, de én — amennyiben erre kerületi lapunk tért ad — óhajtanék két bírósági ítélettel foglalkozni. Nem a magam tapasztalata alapján és nem jelenlétem tanúskodásával, hanem *feltétlenül hiteles egyének* információját használva fel. Miután az ítélekezők emberek, és Shakespeare szerint : *ember, gyarlóság a neved*, emberek által létre hozott tények a nyilvánosság előtt is megtárgyalhatók, legalább eddig nem lévén nálunk paragrafus szerint előírva a csalatkozhatatlanság dogmája.

Két ítéletet fogok előzményeivel egyben elmondani, mert csak párhuzamban érthető meg, különkülön semmi érdekesség nincs bennük.

I. **250 koronát köteles 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizetni.** Ez volt a büntetése egyik délvidéki egyházmegye fényes egyházban szolgáló lelkészének, mert azt a közös stólat, melynek fele hetenként a másik lelkészársát illette volna meg, enyhén szólva, nem kezelte szabályszerűleg s bizonyos összegek, bizonyos idők alatt, nem a lelkész-

társnak jutottak, hanem a saját használatra rendelt zsebben maradtak.

De hogy a dolog ne legyen bonyodalmak nélküli, a hivatalos lelkészi-iktató sem kezeltetett szabályszerűleg, t. i. egyes számok alatt nem *a lényeg* kiadott keresztlevél adatott ki, hanem útnak indult egy levél pl. az esperesi hivatalnak.

Aki ezeket a *szabálytalanságokat* elkövette, teljes beismerésben volt, belátta helytelen cselekedetét, melyet *nyereségvágyból* követett el, mert hiszen ellenkező vágyból nem is vihette végbe. S ezek után kimondatott az ítélet, melynek lényege a fent aláhúzott büntetés volt. Előzőleg is volt már büntetve.

II. Feddésre ítéltetik s mellékbüntetésül 2 évig jobb jövedelmű egyházba nem választható, úgyszintén ez idő alatt semmiféle egyházi tisztséget nem viselhet (a lelkészin kívül).

Ez annak az ítéletnek a lényege, mely 1 év múltával ugyanannak az egyháznak másik lelkésze ellen elhangzott.

Esete a következő:

1913. év óta annak az egyháznak egyes gondnokai, összejárva az egyházi jegyzővel, néhány ezer koronára menő összeget sikkasztottak el, oly módon, hogy a beszédett adók egy részét a naplókban vagy nem könyvelték el, vagy csak kisebb részét írták be, a nagyobbik felén pedig megosztottak barátságosan. Itt-ott még vegytinta is belejátszott az ügy érdemi részébe.

Véletlenül felfedeztek egy ilyen minden szabályszerűség nélkülöző kezelést s nyomozás során derült ki a többi is. Megállapította a vizsgálat azt is, hogy az adófényben — természetesen — hátralékosokként soha sem szerepeltek azok az adózók, akiknek pénzén a jegyző és gondnok megosztott. Az adót is ők vetették ki, az adókönyveket is ők küldötték ki. Van ott vagy 4000 adózó.

És hogy jön a lelkész a fenti büntetéshez? — méltóztatnak talán kérdezni.

Sorát ejtem ennek az okadatolásnak is, csak előbb még egyet-mást a dolog megvizsgálására el kell mondanom.

A vizsgálat azt is megállapította, hogy nem voltak évnegyedes pénztárvizsgálatok, ezeket pedig a §. előírja. De az is megállapítást nyert, *hogya lettek volna is ilyenek, ezt az ügyesen leplezett szabálytalan pénztárkezelési gyakorlatot úgy sem fedezhették volna fel.* Mert az ilyenféle vizsgálatoknál a számok beszélnek csupán, azok pedig, mint a fentiekből látható, jól össze voltak stimmelve.

Félig-meddig az a helyben rég szokásos gyakorlat is beigazolást nyert, hogy ezeket a vizsgálatokat a gazdasági bizottság elnök-lelkészének, tehát a fent

leírt körülmények miatt 250 koronára büntetett lelkésznek lett volna kötelessége végezni.

Diktum faktum, a jegyzőt megbüntetés okából az egyházközségi bírósághoz utalták, a gondnokot 3 évre választói és választhatói jogától megfosztották, a presbiterium elnökét pedig a II. szám alatt aláhúzott büntetésben részesítették. Büntetve eddig nem volt. A gazdasági bizottság elnök-lelkészét a vád alól felmentették.

Ugyanannak az egyházmegyének ugyanaz a bírósága, ugyanannak az egyháznak két lelkészét büntette meg rövid egymásutánban. Az I. számút, a gazdasági bizottság elnökét a stólakezelés miatt, a II. számút, a presbiterium elnökét, a gondnok és a jegyző sikkasztása miatt.

Méltóztatnának egy kevés fáradságot venni s a két ítéletet még egyszer összehasonlítva megállapítani, melyik lelkész melyiket érdemelte? S hogy mindkettő így érdemelte-e? S aztán egy pár megnyugtató sort kérnék címemre, mert aki ebben az ügyben elvesztett lelki egyensúlyomat vissza tudná adni, örök hála kötelezne.

Bennem ugyanis — bevallom — egy nagy kérdőjel görbül ez idő szerint, mely lelki egyensúlyom mérlege egyik serpenyőjét eléggé kilendítette.

Alfa

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Reváns?** A helybeli lapokból olvastuk, hogy a debreceni egyházközség presbiteriuma határozatilag kimondta, hogy jövére — nem kér az ős kollegiumból legatust. A hír kissé kellemetlenül hatott reánk s gondoltuk, hogy hátha téves információból eredt ez a tudósítás? De mivel azóta senki sem cáfolta meg, el kell számolnunk ezzel a reváns-izű határozattal, mint olyanul, amely csakugyan megtörtént. Emlékezzünk vissza egy nem régi egyházkerületi közgyűlésen lefolyt vitára, mely a lelkészképző-intézet növendékeinek a debreceni templomokban teljesítendő szolgálataival foglalkozott. Egyik debreceni lelkész figurás érvekkel az eddigi gyakorlat fentartása mellett emelt szót, a másik igazat adott a szolgálatok ellátását reformálni akaróknak, csak az időt nem találta alkalmasnak a megreformálás sürgős keresztülvételére. Ám az egyházkerületi közgyűlés bölcsesége úgy látta jónak, hogy a vasárnap délutáni templomi szolgálatteljesítés, a kátémagyarázat végzése csak szűkebb térre szorítva legyen a hittanhallgatók feladata. Az egyházkerület a régi gyepüt megbontotta s most csakugyan betelt a régi közmondás: kigyó lappangott a régi gyepü alatt, mely azokat harapta meg, akikkel első sorban hozzá férközhetett: a kollegiumból eddig Debrecenbe kibocsátott úgynevezett ünnepköve-

ket. Hogy megtörtént-e ebben a kérdésben a kollégiumi igazgatósághoz az értesítés: nem tudjuk. Mi úgy tartjuk, hogy ezzel a határozattal nemcsak igen szomorú példát adott a hegyen épült város a völgyeken lakóknak, hanem sérelmet is követelt el azon az öt ifjú emberen ünnepeként, aki a debreceni legációt nyerte volna. Lehet, hogy találkozik presbyter, aki ezt a határozatot megfélebbezi. De míg a felebbezés az illetékes fórumokon keresztül megy: addig elmúlik egy pár ünnep, amelynek legátusai elesnek a debreceni legacionális jótétéménytől. Ha őszintén meg kell vallanunk, ami igaz: sok siratni való nincs a debreceni legációk elvesztésén. A legrégebbi idők óta büntetésnek tartotta a theologus ifjú, ha ex offo, Debrecenben volt kénytelen legátusnak maradni. A honorárium mindig, az eléggé szűkös újabb fejelgetések után is, messze el maradt a vidék sok más legációjának a honoráriuma mellett. De meg az áldott vidék ősi vendégszeretetét is nagyon korlátolt mértékben élvezhették a debreceni legátusok. A Bánky- és Szabó bácsik elhunytával alig akadtak lelkes egyháztagnak, pátrónusok, kik a debreceni legátusokat házuknál, asztaluknál magyaros vendégszeretettel fogadták volna. A legendás legációk legendái már az újabb időkben a debreceni legációk révén nem szaporodtak. A megváltozhatlan állapotba legjobb is lesz bele nyugodni, főként, ha abból a szempontból is mérlegeljük a dolgot, hogy a két hetes ünnepi vakáció napjain a hétköznapi istenítiszteletek szolgálati terhét is a debreceni legátusnak kellett viselni s kimozdulhatás nélkül a város falai között kellett maradni. Csak a legutolsó legátusok átallhatják kissé a dolgot, kiket most már megtréfálhatnak többi pajtásaik a régi tréfás kifejezéssel: „behoztátok a hátatokon a debreceni legációt”. A debreceni presbyteriumról pedig sejtjük, hogy azt az 50—60 ezer koronás évi kárt, mit a debreceni egyházközség a balul sikerült palotaépítés következtében, továbbá a körülbelül negyedmilliósi egyházi adóhátralék folytán szenved, a legatunok megtakarítása révén igyekszik kipótolni...

— **A Kálvineum felszentelése.** Az idő rövidege s térszűke miatt csak itt emlékezünk meg arról az emlékezetes ünnepélyről, mely október 28-án Hajduböszörményben lefolyt. A programhoz képest a debreceni protestáns ülésekre egybegyültek közel kétszázan mentek ki a reggeli fél nyolckor indult külön vonattal Hajduböszörménybe, hol a díszesen felékesített pályaudvaron a közönség nagy tömegben várta az érkezőket. Somossy Béla polgármester meleg szívből fakadó, tartalmas üdvözlő beszédet tartott, melyre a vendégek részéről Kiss József esperes válaszolt. A százával előállott fogatokra Neviczky János városi főkapitány gondos, figyelmes s fáradságot nem ismerő rendezése mellett helyezkedtünk fel s gyorsan megérkeztünk óriási hosszú menetben a város főterén álló Boeskey-szobor-

hoz, hol ezer számra gyűlt össze a város lakossága. A szobor előtt a Himnuszt énekelte a főgimnáziumi tanulók khórusa, melynek zengedezésétől a közönséget sem tartotta vissza semmi. Gyönyörű beszédet tartott Haypál Benő budapesti lelkész s az Országos Lelkésze Egyesület nevében díszes koszorút helyezett a szobor talapzatára. A gimnáziumi ifjúság újabb éneke után siettünk felkeresni a Kálvineumot. Szorongásig megtelt a diszterem az ünneplőkkel, kik megindult hangon énekeltek el a XC-ik zsoltár első versét. Főt. püspök urunk imádkozott ezután, azzal a bensőségteljes áhitattal, mely az ő ritka tulajdona s mellyel mindnyájunkat az éghez emelt s melynek hatása alatt közel éreztük magunkat az árvák Atyjához, gondviselő Istenéhez. A gyönyörű imát lapunk első helyén közöljük. Az imádság végétével Kiss Ferenc, mint a Kálvineum igazgatótanácsának elnöke mondta el a lapunkban szintén közölt remek beszédet, melybe előadás közben belevarázsolta lelkének minden erejét, szívének a Kálvineumért dobogó minden érzését, lángoló buzgóságának minden vonását. Majd a kálvineumi növendékek elősorakozása mellett egyik intézeti árva saját szerzeményű beszédét mondta el. A gyermek-ifjú ártatlan közvetlenséggel előadott beszéde sokunknak könnyet esalt szemébe. Még egy ének hangzott fel s aztán az idő rövidege miatt az intézeti helyiségek megtekintése s egy kis rekreáció után siettünk vissza az állomáshoz, hogy a délben Debrecenből szétinduló vonatokról el ne késsünk. Eltelve hálával az Isteni gondviselő jóság iránt, hogy adott nekünk vezető pásztorokat s lankadást nem ismerő buzgóságú, törhetlen erejű apostolokat arra, hogy az intézet a semmiből megteremtessék, oszlottunk szét a szélrózsa minden irányában, hogy hirdessük az alkotók ereje mellett az áldozathozók érdemeit is, kik filléreiket, százait, sőt ezreiket hordták a Kálvineum oltárára. R.

— **A Debreceni Tanári Kör** október 23-dikán tartotta meg ez évi alakuló gyűlését. A nagy számban megjelent tagokat *Dóczy Imre* elnök melegen üdvözlővén, hosszabb beszédben vonja le a háború tanulságait a nevelés ügyét illetőleg s emelkedett szavakban áldoz *U. Szabó Gyula* és *Marschalkó Gusztáv* emlékének, kiknek, valamint oly sok magyar tanárnak hősi halála következményeként hadseregünk ragyogó dicsőségének egy fényugara övezheti a magyar iskolát és tanári kart is, mely ennek a szellemnek nevelője. Ugyancsak kegyeletesszavakban emlékezik meg a magyar nevelés ügyének nagy apostoláról, a hirtelen elhunyt *Kármán Mór*-ról, kinek alakját egyébként — elnök fölszólítására — *dr. Kardos Albert* is megragadóan jeleníti meg a kör előtt. *Dr. Csűrös Ferenc* lemondott titkár helyére a kör *Barcza József*, a lemondott *Fülöp Béla* pénztárnokéra pedig *dr. Madai Pál* tanárokat választja meg egyhangúan.

— **Az 1915. év III. negyedére (július—szeptember) utalványozott káplántartási díjak és segédlelkészi fizetéskiegészítések kimutatása.** Hajdudorog rl. 125 K, sl. 65 K. Hajduhadház esperes 125 K. Kigyós

rl. özvegye 125 K. Kisharangláb rl. 125 K. Munkács esperes 125 K, II. sl. 25 K. Békéssámsón rl. 125 K, sl. 65 K. Nagykikinda sl. 125 K. Pancsova sl. 125 K. Szeged sl. 125 K. Szent esperes 125 K. Temesvár sl. 75 K. Nagyvárad esperes 125 K. Alsójózsa sl. 125 K. Kaba esperes 125 K. Berettyószéplak rl. 125 K. Érmihályfalva esperes 125 K. Magyarkeéz rl. 125 K. Piskolt rl. 125 K. Domrád sl. 125 K. Eperjeske rl. 125 K, sl. 65 K. Gégény esperes 125 K. Laskod rl. 125 K, sl. 65 K. Kenderes esperes 125 K. Kállósemjén rl. 125 K, sl. 65 K. Nagykálló esperes 125 K. Nyírbátor sl. 95 K. Nyiregyháza sl. 125 K. Nyirtura rl. 125 K. Ramocsa-háza rl. (júl. 1., szept. 15.) 104 K 17 fill., sl. (júl. 1., szept. 15.) 54 K 17 fill. Máramarossziget sl. 125 K. Nagyszőlős esperes 125 K. Avasúváros esperes (júl. 1., júl. 15.) 20 K 83 fill. Kiskolcs rl. 125 K, sl. 65 K. Mátészalka sl. 125 K. Nagyecsed esperes 125 K. Nagykároly sl. 125 K. Vitka rl. 125 K, sl. 65 K. Nagyszalonta esperes 125 K. Sarkad sl. 50 K. Zsadány rl. 125 K, sl. 65 K. Penyige rl. 125 K, sl. 65 K. Szatmár I. sl. 125 K. Szatmár II. sl. (Fóris Endre) 11 K 11 fill., (Vince Lajos) 113 K 89 fill. Szatmárnémeti esperes 125 K. A szükséges nyugtalapokat az egyházkerületi pénztári hivatal szétküldte. Méltóztassanak az érdekeltek a nyugtákat pontosan kiállítani, az esperesi hivattal láttaoztatni s kifizetés végett az egyházkerületi pénztárhoz eljuttatni.

— **Adomány a tanítók özvegyei és árvái javára.**

Hideg János ref. tábortanító Budapestről dr. Veress István tanítóképző intézeti igazgatónak a tanítók özvegyei és árvái javára 50 koronát küldött a következő levél kíséretében: „Nagyságos igazgató úr! Amidőn emez ötven koronát, mint a tanítók özvegyei és árvái javára felajánlott összeget megküldöm, hálás köszönetemet fejezem ki nagyságodnak ama kedvességeért, hogy a pénzküldemények összegyűjtésére szíves volt vállalkozni. Bár adná a jó Isten, hogy minél szebb eredménye lenne felhívásának, hogy ne kellene egyetlen becsületes, családját feltő tanítónak sem aggodalommal menni a vérmezőre (hogy ha ő elvész, nem vesznek-e el éhen, nyomorban övéi is), hanem tudva, hogy itthon is lesznek, kik öveiről gondot viselnek, a hazaszeretet szent heve hevitené csak s Isten oltalma vezetné bátor elszántságában diadalról-diadalra mindegyiket. Ha érdemes lenne, talán hónapról-hónapra jó lenne a Lelkészegetekben nyugtázni a beérkezett adományokat. Bölcs belátása szerint méltóztassék esielekedni. Én az első lépést megtettem, szívem szavára hallgatva és boldog vagyok, hogy az első megtakarított 50 koronámat is e célra fordítottam. Isten áldásának kívánásával vagyok híve Hidegh.“ — Amidőn hálás köszönetünket fejezzük ki a nemes cél érdekében a nagylelkű adományozónak, felkérjük lapunk olvasóit, hogy a tanítói özvegyek és árvák részére szánt adományait a tanítóképzőintézeti igazgatósághoz juttassák.

— **A középiskolák reformjával** foglalkozik Janovich Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter, melyről a lapok terjedelmes és részletekbe menő referátákat hoznak egy miniszteri nyilatkozat alapján. A miniszter nyilatkozatában ismerteti a középiskolák ellen hallható panaszokat, melyek a reformot elodáztatlanul szükségessé teszik s kijelenti, hogy csupán gyökeres rendszerváltoztatástól remélhetünk segédelmet. A latin-pályák túlszűfoltóságán azzal segíthetnénk, ha

valamennyi középiskolánkat egységes alapra helyeznők, mivel azonban ennek még nincs itt az ideje, egyelőre a reál-gimnáziumoknak Németországban megvalósult formája az a minta, melyre törekednünk kell. E rendszer mellett a német nyelv tanítását a középiskoláknak már az első osztályában megkezdhetjük, míg most csak a harmadik osztályban kezdjük. Azt ma még nem állapíthatom meg, hogy hány órát szentelhetünk a német nyelvnek, ez a tanítás rendjének részleteitől függ. Mindenesetre kívánatos, hogy minden fiú- és leánytanuló, végezze bár a gimnáziumot, reál-, kereskedelmi vagy polgári iskolát, ne csak szóban és írásban legyen föltétlenül ura a német nyelvnek, hanem ismerje a német irodalmat is. — Hosszabban időzött a miniszter ennek a rendszernek a didaktikai hasznánál, aztán közölte, hogy óhajtsa szerint a latin tanítását a harmadik, a görögét az ötödik osztályban kezdik. Aki nem óhajt görögül tanulni, az választhat más nyelvet s itt tekintetbe jönnek a hazai nemzetiségi nyelvek is. Nagy súlyt kíván vetni a természettudományok és a történelem alaposabb tanítására. Hazánk történetét is a világtörténelem kereteibe kell beilleszteni, — mondta a miniszter. A gimnáziumban bővítik, a reáliskolákban megszükitik a számtan tanítását. Törekedni fognak a reáliskolák megszüntetésére, miután a műgyetem hallgatóinak nagyrésze ügyis a gimnáziumból kerül ki, különben is a gimnázium és a reál elkülönítése nem mindjárt az első, hanem csak az ötödik osztálynál fog kezdődni. A reform igyekszik megtalálni a kontaktust a polgári iskolával is, azzal, hogy a négy osztályú polgári tanítás terve nagyjában megegyezzen az egységes középiskola négy alsó osztályáéval. A polgári iskoláknak a 2—3 éves szaktanfolyamok lennének a folytatása. A középiskolák tervelt reformja a háború után lépne életbe. A terv bírálatát későbbre tartjuk fenn.

— **Drágasági pótlék.** A karcagi református egyház drágasági pótlék címen 50 koronát utalványozott tanítóinak az 1915—1916. évre. Az igazán szép tett megmentette tanítóit a drágaság miatt bekövetkezett anyagi gondoktól. A tett maga-magát dicséri.

— **Az osztrák evang. lelkeszegetesület.** Dacára annak, hogy az evang. egyház Ausztriában meglehetősen mostoha viszonyok között él, mégis erős és áldásosan működő lelkeszegetesülettel dicsekedhetik. A lelkeszegetesület Bécsben tartotta meg rendes évi közgyűlését. Ez alkalommal beszámolt 1914. évi működéséről. Az egyület bevétele 1316 kor. 31 fillér, vagyona 17,425 kor. 45 fillér és 3000 márká 3⁰/₁₀-os német járadék. Az együletnek van 117 tagos betegsegélyező pénztára, melynek körülbelől 6000 korona a tartalékalapja s amely évenként 6000 koronát oszt ki beteg lelkeszek között. Szegény lelkeszek számára kölcsönöket is ad az egyesület, melyek 1914-ben 1706 korona 70 fillérre rugtak. Hat keresetképtelen papeány 50—50 korona karácsonyi ajándékot kapott. Hat theologusnak és egy gimnáziumi tanulóknak fejenként 100 koronát adott az egyesület ösztöndíj; van azonfelül az egyesületnek utazási ösztöndíja is, melyet azonban a háborúra tekintettel ki nem adtak. A bukovinai és galíciai menekült lelkeszeket az egyesület 2000 koronával segítette. Hadikölcsönre 4500 koronát jegyzett. Az egyesület foglalkozott az új énekeskönyv, háborús agenda és katona-énekeskönyv kérdésével. Végül meghallgattak a tagok több

tudományos előadást és alapítottak egy osztrák evang. missziói egyletet.

— **Az ezredik árva.** A Protestáns Országos Árvaház a minap fogadta be az ezredik árvát: egy hadiárva. Atyja meghalt, anyja súlyos betegen feküdt a kórházban, gondozó bátyja a haretéren van, a 8 éves fiúcska teljesen elhagyatva maradt; reggeltől estig tétlenül lézengett hol az utcán, hol az üres lakásban, könnyőreles szívek csillapították éhségét. Egy fővárosi kath. tanítónő felkarolta ügyét a protestáns fiúnak, bejárta vele a fővárosi jótékony célú intézményeket, hogy valahová elhelyezze, de fáradozása nem vezetett sikerre. Végre betért a Protestáns árvaházba, ott meg azt mondták neki, hogy az igazgató is, a növendékek is Zebegényben nyaralnak. Ez a körülmény sem csüggesztette el, elutazott tehát a fiúval Zebegénybe, ahol az igazgatónak elpanaszolván keserű tapasztalatait, megindultan mondá: uram, ha a fiút fel nem veszik, elvesztem hitemet Istenben és bizalmamat az emberekben. Arra a szomorú sorsra nem jutott, mert az ezredik árvának a fölvétele erőt kölcsönzött hitének és bizalmának. Az árvaház növendékeinek legtöbbje 5—6 évet tölt az intézetben, vannak azonban számosan olyanok, kik 10—11 évig élvezik jótéteményeit. Az árvaház fennállásának 56 éve alatt kötelekéből kibocsátott növendékeivel páratlanul álló eredményt ért el, amennyiben volt növendékei csaknem kivétel nélkül hasznos munkaerővé váltak a hazának, az egyháznak és a társadalomnak, sőt soraikban a magyar politikai és szellemi élet számos kiválósága is képviselve van. Az ezer növendék közül 844 Brocskó Lajos kir. tanácsos, igazgatónak a neveltje, aki immár 41 éve áll az intézet élén. A Protestáns Országos Árvaház gondozó védelme kiterjed jelenleg 183 árvára, akik között 12 hadiárva van. Soboslay J. dr., Amerikába szakadt honfitársunk megkapó és példaadó tanújelét adta áldozatra készsége hazaszeretetének, amidőn két hadiárvának a Protestáns Árvaházban való felneveltetésére vállalkozott, mely célra az első félévi 600 korona tartásdíjat már megküldötte San-Franciskóból.

— **Házgondozó nő.** Magános, idős professzor hűséges, takarékos, szelíd s lehetőleg jó kedélyű 30—45 éves özvegy lelkésznét vagy ref. urinót keres házgondozónak. Fizetést is ad. Válaszbélyeg. Munkács, Kór-utca 5.

— **Református segédlelkész** nevelői állást keres úri családnál helyben vagy vidéken. Elvállal akár elemista, akár polgárista fiúkat és leányokat. Cím a kiadóhivatalban.

— **Lelkészi házakhoz** ügyes varrónő ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

— **Hirdetés.** Állami tisztviselő s birtokos gimn. V. osztályú magántanuló fia mellé nevelőt keres. Díjazás: külön szoba, teljes ellátás és 700 kor. A vizsga sikere után 100 kor. jutalomdíj. Ajánlkozóknak bővebb tájékoztatást ad a kollégiumi pénztárnok.

— **Előfizetőink és hirdetőink** figyelmét felhívjuk, hogy a kiadóhivatalt érintő mindennemű levelezések, reklamációk, hirdetési díjak stb. kifejezetten *Nagy László kiadóhivatali intéző Debrecen, városi nyomda* címére küldendők.

Pályázati hirdetés.

A nagybégányi ref. egyház hadbavonult kántortanítója helyettesítésére — a háború tartamára. — pályázatot hirdet. Javadalom: havonként 80 korona előre fizetve és egy szobás lakás. Köteleesség: a Tiszántúli ref. egyházkerület tanterve szerint I—V. oszt. tanítása és istentiszteletek alkalmával énekvezérlés. Növendékek száma: 60. Pályázhatnak ref. tanítónők is, de rájuk nézve az énekvezérlés nem kötelező. Pályázhatnak továbbá nyugdíjas ref. tanítók és IV. éves tanítóképezdei növendékek is. Az állás azonnal elfoglalható. Pályázati kérvények s azok mellékletei a lelkészi hivatalhoz küldendők. Posta s vasúti állomás helyben.

Nagybégány, (Bereg m.) 1915 október 25.

Szabó Károly,
ref. lelkész.

5226—1915.

Pályázati hirdetés

a hevesnagykunsági egyházmegyébe kebeleztet tiszasasi ref. egyházközségnek — nyugalomba vonulás folytán megüresedett lelkészi állomására.

Évi fizetés: természetbeli lakáson kívül 48¹¹⁰/₁₆₀₀ hold szántó- és 1577¹/₁₆₀₀ hold szőlő föld, ezek után járó 8 drb. legelővel (1607 kor. ért); továbbá 26 köböl buza, 26 köböl árpa 5 évenkénti megváltási ára (340·56 kor. ért); végre készpénz és naturálék az értékelte díjlevél szerint; — összesen 3354 kor. 45 fillér, amely összegben azonban stóla és anyakönyvi kiadványok díja címen 400 korona szerepel, holott ez ma már és a jövőben kevesebb lesz. E jövedelmet mintegy 235 korona ármentesítési díj terheli a szabályozás által mentesített földekért.

Beruházás címen köteles a megválasztandó lelkész elődjének mintegy 420 koronát megtéríteni a beruházási szabályrendelet intézkedései szerint.

A szabályszerűen fölszerelt pályázati kérvények bezárólag f. évi november hó 21-ig postára adva Kenderesre küldendők az esperesi hivatalhoz. Az állás 1916 janár 10-én elfoglalható.

Debrecen, 1915 október 25.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készítek a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

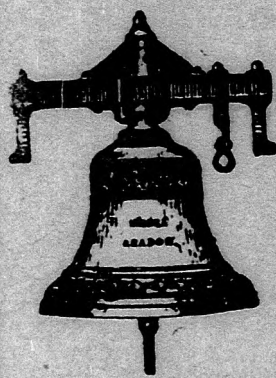
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ércöntődéje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegettarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságáért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang fölszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kitását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

— oras, ekerszerez üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Háborús ujdonságok!

„JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD“.

Egyházi beszédek a világháború idejéből.

Irta: JÁNOSI ZOLTÁN.

Ára füzve 3 korona. Vászonkötésben 5
korona. — Portóra 30 fillér.

TÁBORI ÉNEKESKÖNYV

református katonafiaink részére.

Összállította: URAY SÁNDOR.

Ára 36 fillér, 10 darab megrendelésnél 32 fillér, 100 darab megrendelésnél 27 fillér.

Háborús idők imádságos könyve.

Irta: Szolnok György Gerzson.

III-ik kiadás. Ára vászonkötésben 1 kor.

10 darab megrendelésnél 90 fillér.

100 darab megrendelésnél 75 fillér.

Kaphatók:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.